

KAKO NAJ BI PRIDIGALI V 21. STOLETJU?: ERIK FLÜGGE, ŽARGON PRIZADETOSTI: KAKO CERKEV UMIRA ZARADI SVOJEGA JEZIKA

Pridiga je že od začetkov krščanstva ena pomembnejših zvrsti za predajanje verskih resnic in spodbujanje vernikov, kot je njeno nalogo opisal sv. Avgustin. Prav pridiganje je bilo v ospredju številnih reformnih procesov znotraj Cerkve, npr. z novimi redovi dominikancev in frančiškanov v 13. stoletju ali med katoliško prenovo po Tridentinskem koncilu. Tudi danes se zdi, da se brez prenove pridiganja ne bo dalo doseči sodobnega človeka v njegovem življenju in s tem prenoviti Cerkve, pa tudi sodobne družbe ne.

Tega vprašanja se je lotil tudi Erik Flügge, strokovnjak

za komunikacijo, ki svetuje tudi najvišjim nemškimi politikom. Njegova knjiga je nastala kot miselno potovanje, ki ga je opravil po objavi kritičnega bloga o neučinkovitosti sodobnega pridiganja v cerkvah. Na blog so se odzvali številni teologi, duhovniki in laiki; rezultat je bilo iskanje učinkovite, sodobne pridige. Če se vam je že kdaj zgodilo, da ste se med mašo izgubili po treh stavkih pridige, potem razumete poanto njegove kritike. Način govorjenja v cerkvi se tako razlikuje od govorice izven nje, da je postalo preprosto nerazumljivo. Ponavljanje fraz, ki so izgubile ostrino, psihologizmi, posebna intonacija in pretirano uprizarjanje – to je le nekaj stvari, ki delajo pridige težko poslušljive. Erik zato daje nasvet, naj duhovniki govorijo tako kot takrat, ko se s kom pogovarjajo ob pivu. Takrat so razumljivi, predvsem pa pristni. Vendar je avtor kmalu ugotovil, da se ne more ustaviti samo pri kritiki. Kako pa naj govorimo, da ne zapademo v odmaknjenost od sveta ali v banalnost?

Najprej je treba stopiti čez naše notranje ovire. Avtor opazuje, da 'razvezan jezik' ovira predvsem strah: odkrito izražanje stališč v Cerkvi te lahko spravi v težave. Nejasnost je tako velikokrat umik pred obsojanjem ali zamero ene ali druge struje znotraj katolištva. Zato pa se izgubi tudi pristnost, saj duhovniki v pridige ne vpletejo svojih

lastnih misli, svoje osebnosti. Dobra pridiga bi morala poslušalce zbuditi, ne glede na to, ali se z njo strinjajo ali ne; tako pa z ohranjanjem 'politične korektnosti' ne vznemirijo nikogar, a tudi nikogar ne nagovorijo.

Avtor ponuja štiri izhodišča za dobro pridigo. 1. Življenjskost: govoriti o tem, kar v tem trenutku zadeva poslušalce, o čemer v tem času razmišljajo, o tem, kar odmeva v družbi. 2. Močna čustva: če vpletemo sebe, svoje čutenje, se morajo poslušalci do tega opredeliti, hkrati pa govornika vzamejo resno. 3. Poanta: neposredno izražanje, brez ovinkarjenja z neštetimi zgledi, primerjavami in nepotrebnimi zgodbami. 4. Teološka vsebina: nujno potrebna je teološka utemeljitev, ne le osebna perspektiva, kar ne gre brez temeljitega poznavanja vsebine.

Toda še vedno ostaja vprašanje, ali lahko še tako dobra pridiga ustvari kako dejansko spremembo. Lahko doseže človeka, ki morda tako kot avtor živi hitro, dejavno življenje, nima družine, ima povsem posvetno družbo, živi v vele mestu, je v veliki meri ločen od tradicije in je njegova vera skrajno individualizirana? Ali ni Cerkve takih že odpisala, ker so za njeno sporočilo zaprti, nedosegljivi? In ali se potem spleča truditi se s pridigo za tisto manjšino, ki redno obiskuje nedeljsko mašo? Prepričevati že prepričane? Avtor opisuje izkušnjo, ko ga

je nek moč ustavil na cesti in ga vprašal, če ve, da ga Jezus ljubi. Nenadejano vprašanje sredi vsakdanjega hitenja ga je prisililo k razmišljanju, še več, sprožilo je njegov čustven odziv.

Tudi Cerkev lahko torej doseže sodobnega človeka, le stopiti mora k njemu in spregovoriti pravo besedo na pravem mestu. Pri tem avtor svari tako pred pretirano, 'vtrčevsko' popreproščenostjo, kot pred akademsko vzvišenostjo; pridiga mora biti zahtevna do poslušalca in se ne zadovoljiti s površinskostjo, toda na razumljiv in dostopen način. Dobra pridiga se približa ljudem, jih nagovori v njihovem življenju. Materialistično naravnanega človeka tako nagovori v njegovem materializmu – ne z očitanjem, ampak z zgledom odrekanja. Hitečega človeka nagovori v njegovem hitenju, s preusmeritvijo pozornosti na zares pomembne stvari. Za vse to pa je potrebna bližina – najprej bližina pridigarja pa tudi bližina občestva, ki živi kot resnična skupnost in ne kot naključni zbor

posameznikov, ki bodo eno uro na teden preživel v cerkvi. Avtor po svojih izkušnjah razlikuje Cerkev 'na Vi' in Cerkev 'na ti' – samo slednja lahko postane vir smisla v sodobnem svetu.

Prav izkušnja občestva, toplega in radostnega notranjega življenja Cerkve, vliva avtorju upanje. Ta stran Cerkve se nikoli ne pojavi v medijih, saj jo težko posredujemo navzven. Zato je potrebno v njej rehabilitirati pojem 'zunanjega videza', predstavljanja v svetu, da bo njeno notranje življenje vidno tudi navzven. Eden od načinov tega izžarevanja navzven pa predstavlja prav pridiganje. Avtor je prav preko razmišljanja o pridigi na nek način ponovno našel svojo Cerkev.

Kaj pa mi? Lahko ugovarjamo, da je to samo delen pogled na oznanjevanje v Cerkvi, da gre za posameznikovo izkušnjo brez vrednosti za širšo skupnost. Mnogi poslušalci pridig morda od njih ne pričakujejo izziva, pretresa ali prebujenja, ampak pričakujejo predvsem posredovanje

verskih resnic ali utrditev svoje vere. Mnogi mladi, ki so v cerkvi samo zaradi ljubega miru doma, pridige ne bi poslušali, četudi bi govoril novi Janez Zlatousti. Izkoreninjeni posamezniki v velikih evropskih velemestih, ki slučajno kdaj zaidejo v cerkev, ker so v mladosti tam doživeli kak lep duhovni vikend, morda niso tako pomembna publika, da bi morali zaradi njih spreminjati način in vsebino oznanjevanja. Ali pač? Evropski ali širše zahodni svet postaja ogromno misijonsko območje, kjer med seboj tekmujejo 'ponudniki smisla'. Med njimi je tudi Katoliška cerkev. Brez prilagoditve oznanjevanja, brez sprememb v pridiganju bo v tekmi že vnaprej prepustila zmago drugim. Vzorci razmišljanja in obnašanja zahodnih velemest pa postajajo globalni in vaško okolje ni več samodejna zaščita pred njihovimi 'škodljivimi vplivi'. Zato gre pravzaprav za globalno tekmo. Pridiga je v njej močno orožje, le prav jo moramo uporabiti.

Rok Blažič